

KPT. MARIA ELEONORA MIRECKA LORYŚ

ur. 7.02.1916 r. w Ulanowie nad Sanem w pow. Nisko, córka Dominika i Pauliny ze Ścisłowskich. Po zdaniu matury w gimnazjum w Nisku rozpoczęła studia na wydziale prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (1937 r.). Należała do Młodzieży Wszechpolskiej.

Po wybuchu wojny zaangażowała się w działalność konspiracyjną. Od wiosny 1940 r. komendantka Narodowej Organizacji Wojskowej Kobiet (NOWK) w powiecie nizańskim, a od jesieni tego roku w Okręgu Rzeszowskim (zwanym Okręgiem COP). **Kurierka w Komendzie Głównej Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW)**. Używała pseudonimów "Marta", „Mucha”. **Po scaleniu NOW z AK została komendantką Wojskowej Służby Kobiet w Podokręgu AK Rzeszów i jednocześnie kierowniczką sekcji kobiecej w Zarządzie Okręgu Rzeszowskiego Stronnictwa Narodowego.** W 1943 r. uczestniczyła w konspiracyjnym odnowieniu ślubów akademickich na Jasnej Górze. W 36-osobowej grupie młodzieży Maria Mirecka reprezentowała Lwów, a Karol Wojtyła Kraków. **Tadeusz Bór-Komorowski awansował ją do stopnia kapitana. Wiosną 1945 r. została komendantką Główną Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Kobiet (NZW-K) na całą Polskę.**

Ta młoda dziewczyna, nieustannie zagrożona aresztowaniem, najpierw przez gestapo, później przez UB, wykonywała zadania o kluczowym nieraz znaczeniu dla władz wojskowo-cywilnych podziemia narodowego.

Po wojnie wznowiła studia prawnicze na UJ w Krakowie. **Na dworcu kolejowym w Nisku został zatrzymany cały skład pociągu tylko po to, żeby odnaleźć i aresztować Mirecką.** Przesłuchiwał ją „osławiony” ubek Stanisław Supruniuk. **Z nizańskiego PUBP przewieziono ją do WUBP w Rzeszowie. Następnie przeszła ciężkie śledztwo w MBP w Warszawie. Trafiała do więzienia na Montelupich w**

Krakowie. Na mocy amnestii została zwolniona 1.09.1945 r. Jednak już pod koniec roku przypadkowo uniknęła ponownego aresztowania.

Opuściła Polskę jako obywatelka Luksemburga. Przez Czechy i Niemcy dotarła do obozu II Korpusu gen. W. Andersa pod Ankoną. Tutaj poznała swego męża porucznika Henryka Lorysia. Zamieszkali w Anglii. W Londynie należała do Stronnictwa Narodowego, do koła AK, do SPK i Zjednoczenia Polek, organizowała wysyłanie paczek do Polski, do rodzin więźniów politycznych.

Na początku lat pięćdziesiątych wyjechała do Stanów Zjednoczonych. W Chicago włączyła się w działalność organizacji polonijnych. **Była wiceprzewodniczącą Rady Naczelnej Stronnictwa Narodowego, dyrektorem Krajowego Zarządu Kongresu Polonii Amerykańskiej, członkiem Zarządu Głównego Związku Polek w Ameryce, przez ponad 30 lat redaktorem "Głosu Polek", organu prasowego Związku Polek w Ameryce, prezeską Koła Lwowian w Chicago, należała do Koła Byłych Żołnierzy AK, pierwszą kobietą w roli Wielkiego Marszałka Parady 3 Maja w Chicago.** Współpracowała z polonijnym radiem w Chicago, dla którego nagrywa cotygodniowe felietony z cyklu "Otwarty mikrofon". Organizowała pomoc dla internowanych w stanie wojennym. **Od lat 70. razem z siostrą Heleną wyjeżdżała do Związku Sowieckiego z pomocą dla tamtejszych Polaków, szczególnie dla kombatantów i łagierników.** Na Ukrainie pozostał jej starszego brata, ksiądz **Bronisław Mirecki.** Zyskała przydomek "przemytniczka boża". Obecnie mieszka w rodzinnym domu w Raławicach koło Niska. **Nieprzerwanie każdego roku jeździ na Wschód z pomocą charytatywną.** Także w minionym roku była z darami na Ukrainie!

Maria Mirecka Loryś ma dwoje dzieci Jana i Ewę. Jej syn Jan Loryś był dyrektorem Muzeum Polskiego w Chicago.

Maria Mirecka Loryś Jest autorką tomu "Historii Związku Polek w Ameryce", książki "Odszukane w pamięci. Zapiski o rodzinie, pracy, przyjaźni" - zbioru wspomnień o jej młodości, okresie wojny i okupacji, o kobietach w konspiracji (świadczenie wielkiego heroizmu jej całej rodziny w walce o Polskę) oraz pozycji „Przede wszystkim Polska. Zapiski amerykańskie z lat 1952–2010” - publikacji IPN Rzeszowskiego o jej działalności emigracyjnej.

W 2016 roku z okazji 100. rocznicy urodzin Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę w sprawie uczczenia Marii Mireckiej-Loryś, podczas II wojny członkini podziemia niepodległościowego, potem działaczki amerykańskich organizacji polonijnych.

Maria Mirecka Loryś została uhonorowana wieloma wysokimi odznaczeniami, m. in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, który otrzymała z rąk Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, Krzyżem Walecznych, Krzyżem Zasługi, Krzyżem Partyzanckim, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, który otrzymała z rąk Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

O RODZEŃSTWIE MIRECKICH

W dziejach ruchu narodowego ważną rolę odegrali członkowie rodziny Mireckich. Spośród ośmiorga dzieci Dominika Mireckiego i Pauliny ze Ścisłowskich Mireckiej trzech synowie i dwie córki już na studiach wstąpili w szeregi Młodzieży Wszechpolskiej, a następnie Stronnictwa Narodowego. W czasie okupacji niemieckiej Leon był inspektorem Komendy Głównej Narodowej Organizacji Wojskowej, dwaj jego bracia kierowali okręgowymi strukturami NOW, Adam w Lublinie, potem we Lwowie, Kazimierz w Centralnym Okręgu Przemysłowym. Maria była komendantką Narodowej Organizacji Wojskowej Kobiet na Rzeszowszczyźnie, później Komendantką Główną Narodowego

Zjednoczenia Wojskowego Kobiet, zaś Helena to łączniczka ZG SN. Pozostała trójka, Waleria, Janina i ksiądz Bronisław, również była związana z podziemiem narodowym. Adama pięciokrotnie aresztowało gestapo, przeszedł gehennę obozu koncentracyjnego. Po wojnie był dwukrotnie aresztowany przez UB, skazany na karę śmierci i zamordowany w więzieniu mokotowskim. Bezpieka czterokrotnie aresztowała Leona, który prawie 10 lat przesiedział w komunistycznych więzieniach. Kazimierz, Maria i Helena uciekli przed aresztowaniem za granicę. Janina po dwu i pół roku więzienia i latach czekania na pozwolenie również wyemigrowała. Ksiądz Bronisław mimo prześladowania, szykan, zakazu posługi duszpasterskiej pozostał ze swoimi parafianami na Podolu, na terytorium Związku Sowieckiego. Leon i Waleria przetrwali w Polsce Ludowej.

Z ośmiorga rodzeństwa żyje już tylko Maria Mirecka Loryś.